

Manjinski vrtići na primjeru Češkog dječjeg vrtića u Daruvaru

Žavcar, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:327049>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

ODSJEK U ČAKOVCU

RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Nikolina Žavcar

**MANJINSKI VRTIĆI U HRVATSKOJ NA PRIMJERU
ČEŠKOG DJEČJEG VRTIĆA U DARUVARU**

Završni rad

Čakovec, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

ODSJEK U ČAKOVCU

RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Nikolina Žavcar

**MANJINSKI VRTIĆI U HRVATSKOJ NA PRIMJERU
ČEŠKOG DJEČJEG VRTIĆA U DARUVARU**

Završni rad

izv. prof. dr. sc., Draženko Tomić

Čakovec, 2024.

SADRŽAJ

SAŽETAK:.....	1
1. UVOD	3
2. MANJINSKA PRAVA U RH	4
2.1. Korištenje vlastitog jezika i pisma u privatnom, javnom i službenom kontekstu	6
2.2. Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu koje koristi nacionalna manjina	7
2.3. Održavanje kulture i zaštita tradicije	7
2.4. Predstavnici nacionalnih manjina u jedinicama lokalne samouprave.....	7
2.5. Državno pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe	9
3. ČEŠKA NACIONALNA MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ	10
3.1. Povijest dolaska češkog naroda.....	10
3.2. Češke besede.....	13
3.3. Osnivanje Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar	14
4. PLAN I PROGRAM ČEŠKOG DJEČJEG VRTIĆA FERDE MRAVENCA DARUVAR	15
4.1. Mala Holubička	18
4.2. Glavna uloga Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar	20
5. ZAKLJUČAK	22
LITERATURA	23
KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA	25
IZJAVA O IZVORNOSTI ZAVRŠNOG RADA.....	26

SAŽETAK:

Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj ostvaruju svoja prava na osnovu Ustava Republike Hrvatske i Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Svaka nacionalna manjina ima svoju povijest migracije i ustanovljenja. Tako je i sa češkom manjinom čija povijest na području današnje Republike Hrvatske započinje tijekom 11. stoljeća. Jedno od prava koje nacionalne manjine ostvaruju je rani i predškolski odgoj i obrazovanje na materinskom jeziku. U skladu s time, osnovane su mnoge manjinske ustanove za odgoj i obrazovanje, udruženja, zajednice i sl. Češka nacionalna manjina već od 20. stoljeća počinje djelovati u gradu Daruvaru i njegovoj okolici, a češki dječji vrtić je prvi vrtić sagrađen u gradu Daruvaru 1927. godine. U svom planu i programu *Češki dječji vrtić Ferde Mravenca Daruvar* prati Državni pedagoški standard uz posebno njegovanje vrednota kao što su upotreba češkog jezika, očuvanje čeških običaja, učenja čeških plesova, čitanje češke književnosti i kinematografije. Ovaj vrtić služi kao primjer kako obrazovne institucije mogu pridonijeti očuvanju tradicije i kulture nacionalnih manjina dok istovremeno osiguravaju kvalitetno obrazovanje. Na temelju ovih istraživanja, rad će pružiti uvid u podršku i isticanje nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na češku nacionalnu manjinu.

Ključne riječi: nacionalne manjine, Ustav Republike Hrvatske, češka nacionalna manjina, češki dječji vrtić, jezik, tradicija, kultura

SUMMARY:

National minorities in the republic of Croatia exercise their rights based on the republic of Croatia's constitution, and specifically through the constitutional Law that outlines the rights of national minorities. Each national minority has its own history of migration and establishment. This is also the case with the Czech minority, whose history within the territory of today's republic of Croatia begins in the 11th century. One of the rights that national minorities exercise is early and preschool upbringing and education in their mother tongue. Accordingly, many minority educational institutions, associations, communities, etc. were founded following Czech migration into Croatia. The Czech national minority has been living in the town of Daruvar and its surroundings since the 20th century, and the Czech Kindergarten was the first kindergarten built in the town of Daruvar in 1927 year. In its plan and program, the Ferda Mravenec Daruvar Czech Kindergarten follows the State Pedagogical Standard with special care for values such as the use of the Czech language, preservation of Czech customs, learning Czech dances, reading Czech literature and cinematography. This kindergarten serves as an example of how educational institutions can contribute to preserving the traditions and culture of national minorities while at the same time providing quality education. Based on established research, this paper will provide an insight into the support and highlighting of national minorities in the republic of Croatia with special reference to the Czech national minority.

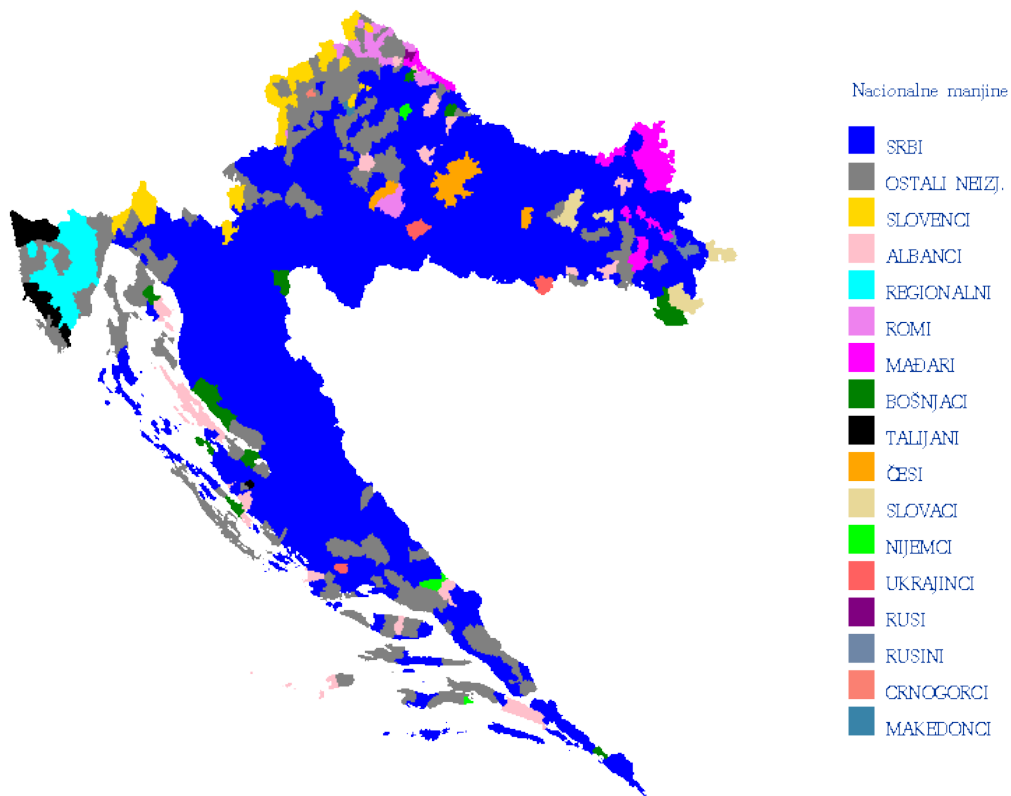
Key words: laws, national minorities, Czech national minority, Czech kindergarten, tradition, culture

1. UVOD

Postoji mnoštvo razloga zbog kojih ljudi napuštaju svoju domovinu. Neki od njih su: glad, ljubav, avanturizam, prirodne nepogode, rat i sl. No, bez obzira na nove okolnosti života, iseljenici tj. pripadnici manjina u novoj državi stanovanja i dalje imaju poštovanja prema svom porijeklu. Sustav školovanja, udruženja, održavanje manifestacija i zakonodavna osnova, omogućuju pripadnicima manjina očuvanje i njegovanje njihove tradicije, kulture i jezika. U ovom završnom radu najprije ćemo prikazati zakone prema kojima pripadnici manjina ostvaruju svoja prava u Republici Hrvatskoj te uz to prikazati statističke podatke o manjinama u RH. U drugom dijelu rada upoznat ćemo se sa poviješću i razvojem češke manjine u Daruvaru, a uz to i sa osnutkom i djelovanjem *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca* u Daruvaru. U posljednjem dijelu rada proučit ćemo plan i program *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca* u Daruvaru uspoređujući ga s planom i programom redovitog vrtića.

2. MANJINSKA PRAVA U RH

U Republici Hrvatskoj, prema popisu stanovništva iz 2021. godine, zabilježeno je 99,24% stanovništva hrvatskog državljanstva te 0,74% stranog državljanstva. „Prema popisu stanovništva iz 2021. godine u Republici Hrvatskoj je popisano 3.871.833 stanovnika od čega je 240.079 pripadnika nacionalnih manjina kako slijedi: Albanaca 13.817 (0,36%), Austrijanaca 365 (0,01%), Bošnjaka 24.131 (0,62%), Bugara 262 (0,01%), Crnogoraca 3.127 (0,08%), Čeha 7.862 (0,20%), Mađara 10.315 (0,27%), Makedonaca 3.555 (0,09%), Nijemaca 3.034 (0,08%), Poljaka 657 (0,02%), Roma 17.980 (0,46%), Rumunja 337 (0,01%), Rusa 1.481 (0,04%), Rusina 1.343 (0,03%) Slovaka, 3.688 (0,10%), Slovenaca 7.729 (0,20%), Srba 123.892 (3,20%), Talijana 13.763 (0,36%), Turaka 404 (0,01%), Ukrajinaca 1.905 (0,05%), Vlaha 22 (0,00%) i Židova 410 (0,01%).“ (Ustav RH 1990 (NN 2024))

Slika 1: Postotak nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj 2001.

Nakon što je Republika Hrvatska priznata kao neovisna i samostalna država, u prosincu 1990. godine, donesen je Ustav Republike Hrvatske. U njemu se nalaze odredbe posvećene zaštiti i unapređenju prava nacionalnih manjina. Same odredbe osiguravaju prava i slobode manjina koje su bitne za očuvanje njihovog jezika, običaja i kulture.

Ustav detaljno opisuje kako nacionalne manjine mogu ostvariti svoja prava te propisuje mjere zaštite tih istih prava. Vrlo bitno je napomenuti da se sadržaj i detalji Ustava o pravima nacionalnih manjina mogu izmjenjivati u skladu s promjenama u državi, gledajući na društvene i političke okolnosti. Stoga je važno provjeravati najnovije verzije Ustava kako bi bili sigurni u prava i obveze nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Ustav Republike Hrvatske sadrži važne principe i odredbe koji reguliraju organizaciju vlasti, osiguravaju ljudska prava i slobode te utvrđuju osnovna načela državnog uređenja. Osim odredbi koje se odnose na zaštitu prava nacionalnih manjina, Ustav obuhvaća i druge važne teme poput zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda, ustrojstva državne vlasti, ustavnog suda Republike Hrvatske, Europske unije. (Ustav RH NN 1990 (NN 2024))

Akcijski plan (Izješće o provedbi Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje od 2011.-2013. godine, za 2011. godinu (https://adsdatabase.ohchr.org/IssueLibrary/CROATIA_Izjesce%20Akcijski%20Plan%202011.pdf)) iz 2011. godine uključivao je Obrasce koji sadrže podatke o broju i postotnom udjelu članova nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima i upravnim tijelima lokalnih jedinica, što omogućuje praćenje razine zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u tim institucijama. Nakon 2013. godine, radi osiguranja kontinuiranog statističkog praćenja zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina, izvještavanje putem ovih obrazaca postalo je standardnim dijelom godišnjeg izvještaja o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Godišnja izvješća o provedbi Akcijskog plana pokazala su visoku razinu njegove realizacije. Vlada Republike Hrvatske obvezna je barem jednom godišnje podnositi Hrvatskom saboru izvješće o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o trošenju sredstava koja su u državnom proračunu Republike Hrvatske namijenjena potrebama nacionalnih manjina. Za koordinaciju izrade tih izvješća odgovoran je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Izvješća se redovito podnose od 2003. godine. (Pemper Kristina, Prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, diplomski rad 2017.)

	Ukupno		DORH		Županijska državna odvjetništva		Općinska državna odvjetništva		Odnos prema 31.12.2009. (+/-)
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	
Srbi	14	2,3	0	0	8	4,7	6	1,4	+1 -2 =-1
Bošnjaci	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Talijani	1	0,2	0	0	0	0	1	0,2	0
Mađari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Slovinci	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Albanci	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Česi	1	0,2	0	0	0	0	1	0,2	0
Romi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostali	4	0,6	0	0	2	1,2	2	0,5	0
Ukupno zaposlenih	621		26		172		423		+37
od od toga PNM	20	3,2	0	0	10	5,8	10	2,4	-1

Slika 2: Podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima (s danom 31.12.2011.)

Uz sami Ustav Republike Hrvatske, kao nadopuna, postoji Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Tim zakonom, jezicima nacionalnih manjina, osigurava se ravnopravnost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom. (Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj NN 51/2000, čl. 1)

Valjalo bi istaknuti jedno od važnih prava nacionalnih manjina, točnije slobodu izražavanja vlastitog identiteta. (Ustav RH (NN 1990)(NN 2024, čl. 14)) To pravo podrazumijeva poštivanje vlastite nacionalne, etničke i kulturalne pripadnosti bez straha od diskriminacije. U nastavku ćemo nastojati istaknuti još neka prava koja se izravno dotiču nacionalnih manjina, a zapisana su u Ustavu Republike Hrvatske.

2.1. Korištenje vlastitog jezika i pisma u privatnom, javnom i službenom kontekstu

Nacionalnim manjinama dopušteno je korištenje vlastitog jezika i pisma u obrazovanju, medijima i svakodnevnom životu. U skladu sa zakonom, nacionalne manjine imaju pravo služiti se svojim jezikom, kako privatno, tako i javno. Nacionalne manjine imaju mogućnost o održavanju kontakata preko granica Republike Hrvatske. Isto tako, važno je omogućiti nacionalnim manjinama pristup javnim medijima na državnoj i lokalnoj razini radi očuvanja jezičnog identiteta. (Tatalović Siniša, Nacionalne manjine i hrvatska demokracija, Politička misao, Vol. XLIII, (2006.), br. 2, str. 165)

Na područjima Republike Hrvatske, gdje se nalazi znatno veći broj pripadnika nacionalnih manjina, propisana je mjera kojom je dopušteno njegovanje tradicijskih naziva sela, grada, općine, ulica i trgova. (Pemper Kristina, Prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, diplomski rad 2017.)

2.2. Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu koje koristi nacionalna manjina

Pripadnicima nacionalnih manjina omogućeno je osnivanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te visokih učilišta zbog obrazovanja na jeziku i pismu kojim se nacionalne manjine služe. Učenicima koji pohađaju škole na hrvatskom jeziku omogućeno je učenje jezika i pisma nacionalne manjine. Pravo na odgoj i obrazovanje na vlastitom jeziku i pismu dopušteno je pripadnicima nacionalnih manjina te se provodi u predškolskim, osnovnim i srednjim školama prema zakonskim propisima. Učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina imaju određeni broj sati učenja hrvatskog jezika i latiničnog pisma prema ustanovljenom nastavnom planu i programu. (Ustav RH NN 1990 (NN 2024, čl. 15))

2.3. Održavanje kulture i zaštita tradicije

Država iz koje pripadnici nacionalne manjine potječu, može osigurati stalnu kulturalnu povezanost sa svojim iseljenicima kroz slanje sadržaja vezanih uz kulturni sadržaj kao što su: časopisi, filmovi, knjige, novine itd. Također, država u kojoj pripadnici nacionalnih manjina žive, dozvoljava organizacijama nacionalnih manjina održavanje kulturnih događaja kako bi demonstrirali svoju kulturnu baštinu. Ministarstvo kulture doprinosi kroz financijsku pomoć iz državnog proračuna kako bi se ostvarila prava i slobode pripadnicima nacionalnih manjina, osobito u očuvanju njihove kulture i tradicije.

2.4. Predstavnici nacionalnih manjina u jedinicama lokalne samouprave

Zastupljenost nacionalnih manjina u jedinicama samouprave određeno je Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. Naime, u zakonu se napominje kako se nacionalnim manjinama omogućuje zastupljenost u pravosudnim tijelima i tijelima državne uprave. U

zakonu je navedeno kako se mogu birati od jednog do tri zastupnička mjesta određene nacionalne manjine samo ako pripadnici te nacionalna manjine čine 1,5% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske. Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina iskazano je da pripadnici nacionalne manjine imaju pravo na jednog manjinskog predstavnika ako čine od 5% do 15% ukupnog stanovništva u određenom gradu ili općini. (Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina NN 2010 (NN 2024)) S ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu, pripadnici nacionalnih manjina biraju, na način i pod uvjetima propisanim ovim ustavnim zakonom, svoje predstavnike radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave. (Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina NN 2010 (NN 2024, čl. 23)).

Broj predstavnika NM prema nacionalnim manjinama (N: 169)

Srbi	45	Makedonci	6
Albanci	22	Nijemci	4
Mađari	16	Slovaci	4
Slovenci	14	Rusi	3
Česi	10	Rusini	2
Romi	9	Austrijanci	1
Talijani	9	Bugari	1
Bošnjaci	8	Poljaci	1
Ukrajinci	7	Židovi	1
Crnogorci	6	Ukupno	169

Slika 3: Broj predstavnika nacionalnih manjina po nacionalnim manjinama

Prava vijeća nacionalnih manjina u jedinici samouprave:

- predlagati tijelima jedinice samouprave mjere za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području, uključujući davanje prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu tijelima koja ih donose;
- isticati kandidate za dužnosti u tijelima državne uprave i tijelima jedinica samouprave;
- biti obaviješteni o svakom pitanju o kojem će raspravljati radna tijela predstavničkog tijela jedinice samouprave, a tiče se položaja nacionalne manjine;

- davati mišljenja i prijedloge na programe radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini namijenjenih nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja. (Ustav za zakon o prava nacionalnih manjina NN 2010 (NN 2024, ČL. 31))

2.5. Državno pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe

Državno pedagoški standard sadrži prava koja se tiču nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te se bazira na ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

„(1) Programi predškolskog odgoja i naobrazbe mogu biti na jeziku i pismu nacionalne manjine i dvojezični, a provode se u odgojno-obrazovnim skupinama određene nacionalne manjine i u predškolskim ustanovama osnovanima za djecu pripadnike nacionalnih manjina.

(2) Dvojezični programi su programi koji se realiziraju na hrvatskom jeziku i materinskom jeziku nacionalne manjine u ravnomjernoj zastupljenosti.

(3) Dio programa predškolskog odgoja na jeziku i pismu nacionalne manjine obvezno se izvodi i na hrvatskome jeziku u trajanju od najmanje 10 sati tjedno po odgojno-obrazovnoj skupini.

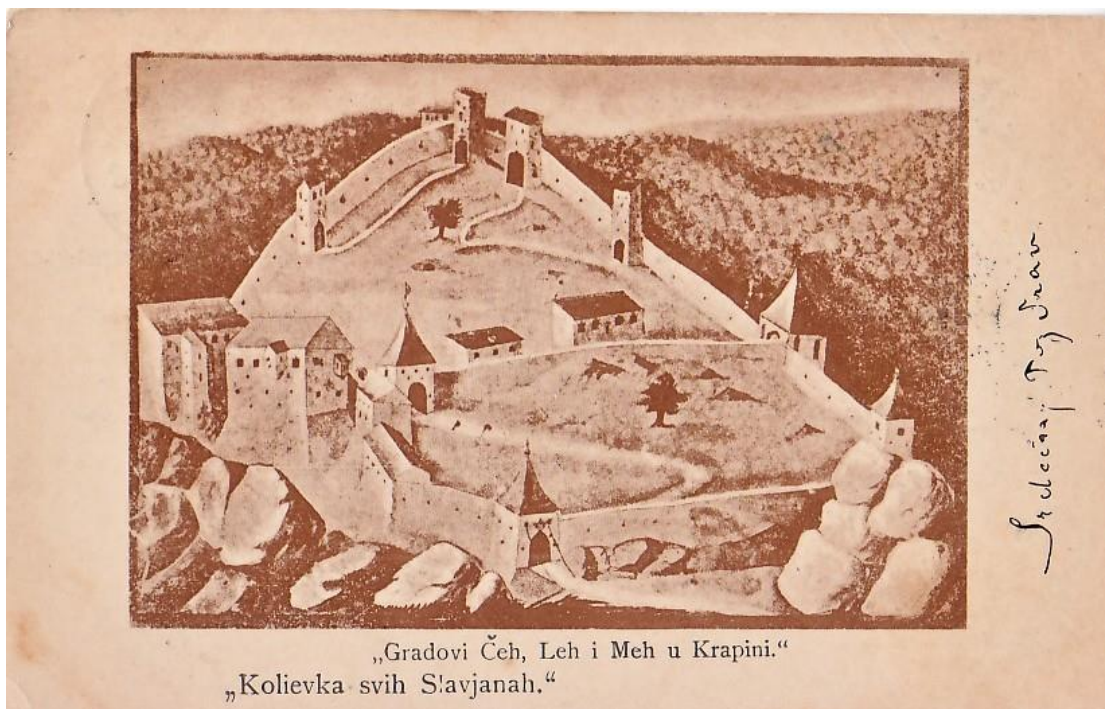
(4) Predškolske ustanove za djecu pripadnike nacionalnih manjina osnivaju se pod uvjetima utvrđenim Zakonom o predškolskom odgoju i naobrazbi (»Narodne novine«, br. 10/97. i 107/07.) i Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina“ (»Narodne novine«, br. 51/00. (NN 2008 (NN 2024, čl. 15)).

3. ČEŠKA NACIONALNA MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, koji je proveo Državni zavod za statistiku, u Republici Hrvatskoj živi 7.862 pripadnika češke nacionalne manjine. „Najviše Čeha živi na području Bjelovarsko-bilogorske, Požeško-slavonske, Sisačko-moslavačke i Zagrebačke županije te u Gradu Zagrebu.“ (Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina NN 2024)

3.1. Povijest dolaska češkog naroda

Početakom 1100. -te godine u Zagrebačku biskupiju na vlast je došao biskup Duh. On je bio prvi zagrebački biskup podrijetlom iz Češke. Od onda kreću sve povezanosti hrvatskog i češkog naroda. Legenda o braći Čehu, Lehu i Mehu jedna je od najstarijih spomena hrvatsko-čeških odnosa. Nalazimo je u tzv. *Dalimilovoj kronici* koja nam kazuje o doseljenu Slavena u Panoniju odnosno Čeha koji dolazi sa šestoro braće iz Bijeke Hrvatske. U hrvatskoj književnoj tradiciji poznata je tzv. *Krapinska legenda* koju je Ljudevit Gaj učinio značajnom, a kasnije ju je prenio Vjekoslav Klaić. U legendi saznajemo kako su za vrijeme Rimske vladavine, braća Čeh, Leh i Meh te njihova sestra Vilina živjeli na tri brda iznad Krapine: Josipovcu ili Psaru, Starom gradu i Šapcu. Braća su željela biti oslobođena od strane Rimske vlasti, no sestra Vilina je bila zaljubljena u rimskog namjesnika te ih je izdala. Braća su od straha pobjegla na sjever gdje su osnovali slavenske države: Čeh je osnovao Češku, Leh Poljsku, a Meh Rusiju. (Dugački, V. Historiografija o Česima u Hrvatskoj. // Historijski zbornik. 62 (2009), 1 ; str. 233-250.)

Slika 4: Gradovi Čeh, Leh i Meh 1905.

Slika 5: Čeh, Leh i Meh

Uz Talijane i Mađare, Česi i Slovaci bili su među najbrojnijim manjinama u Hrvatskoj. Početkom 20. stoljeća u Hrvatskoj je bilo 39.025 Čeha i činili su skoro jednu četvrtinu stanovništva na području grada Daruvara. (Selinić, S. Češka i slovačka manjina u Hrvatskoj od kraja Drugoga svjetskog rata do sredine pedesetih godina dvadesetog stoljeća. // Historijski zbornik 63 (2010), 2 ; str. 521-537). Hrvatski Česi su se većinom izjašnjavali kao rimokatolici. Po statistikama iz 1900. godine, zabilježeno je 30.409 rimokatolika, 478 evangelista, 589 reformista te 77 Čeha su bili Židovi. Česi su sudjelovali u hrvatskim bogoslužjima jer nisu imali svoje svećenike na području Daruvara i okolice. Česi su tijekom vremena uveli kult sv. Vaclava, sv. Ivana Nepomuka i sv. Ćirila i Metoda. Što se tiče pismenosti, većina Čeha je bilo obrazovano, osobito muškarci (73%) te žene (66%). Većina Čeha na početku 20. stoljeća bavila se poljoprivredom dok je manji dio češkog stanovništva bio zaposlen u industriji, obrtima i trgovinama. (Vaculik, J. Emigracija Čeha u Hrvatsku i njihova poslijeratna reemigracija. // Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru. 2 (2008); str. 117-124.)

Društveni život Čeških doseljenika počeo se razvijati sredinom 20. stoljeća. „U Daruvaru je od 1922. do 1940. izlazio tjednik *Jugoslavenski Čechoslovaci*. Tjednik se doticao popularnih tematika bez političkih konotacija, a imao je zadatak očuvanje kulturnih i gospodarskih interesa češke manjine. Časopis je odigrao važnu ulogu u održavanju nacionalnih interesa hrvatskih Čeha. Pod vodstvom urednika toga časopisa – Otta Sobotky, od 1929. u Daruvaru izlazi obiteljski kalendar. Iz daljnjih razdoblja bitno je pripomenuti i izlaženje časopisa posvećenog trgovačkom i gospodarskom interesu tamošnjih čeha – *Daruvarčan*, a za djecu – *Dětský koutek*. Pojedina češka društva i gospodarske organizacije također su izdavale pisane vijesti, naprimjer Čehoslovačka općina u Zagrebu, *Češka beseda* u Daruvaru kao i tadašnja Čehoslovačka banka. Bogata kulturna djelatnost čeških društava koncentrirala se po pojedinim odborima: dramski, lutkarski, pjevački, književni, prosvjetni te onaj za mladež i žene. Kulturno-prosvjetna djelatnost obuhvaćala je predavanja, filmske i kazališne predstave, posjete drugim društvima i razne proslave.“ (Vaculik, J. Emigracija Čeha u Hrvatsku i njihova poslijeratna reemigracija. // Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru. 2 (2008); str. 117-124.)

3.2. Češke besede

Češke besede su udruženja koja okupljaju pripadnike češke manjine i češkog podrijetla. Djeluju na kulturnom, obrazovnom, humanitarnom, zabavnom i gospodarskom sektoru, s posebnim naglaskom na očuvanje češkog jezika, pisma i običaja u Hrvatskoj. Uz to, udruženja potiču i razvijaju prijateljsku suradnju između građana Hrvatske i Češke. *Češka beseda Daruvar* osnovana je 1907. godine. „Kako djeluje u samom središtu češke manjine u Hrvatskoj, u gradiću u kojem je i krovna udruga Savez Čeha u Republici Hrvatskoj, *Češka beseda Daruvar* je svojevrsni stožerni stup ostalim češkim manjinskim udruženjima u Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj postoji 29 čeških beseda, a od toga u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji djeluje 14 beseda (Daruvar, Doljani, Gornji Daruvar, Brestovac, Veliki i Mali Zdenci, Ljudevit selo, Bjelovar, Končanica, Ivanovo selo, Treglava, Dežanovac, Garešnica, Donji Sređani i Golubinjak). *Češka beseda Daruvar* bavi se kulturnim amaterizmom te pod njom djeluju sekcije: kazališna sekcija, pjevačka sekcija, folklorni ansambl „Holubička“ i knjižnica Frante Buriana.“ (<https://www.visitdaruvar.hr/savez-ceha-rh.aspx>)

„Daruvarska *Češka beseda* bila je organizator žetvenih svečanosti koje su prvi put održane u Daruvaru 1925. godine i koje su prerasle u najveću manifestaciju ovdašnjih Čeha. Važnost prvih žetvenih svečanosti nije bila samo u tome što su se htjeli sačuvati neki seoski običaji, već se u njih željela uključiti mladež iz obližnjih seoskih sredina daruvarskog prostora u kojima su živjeli Česi. Takve su svečanosti održane u Daruvaru još 1927. i 1928. godine i tada je već bilo vidljivo da su ih prihvaćali tamošnji žitelji.“ (Herout, V. Kulturno-prosvjetni rad Čeha na prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije. // Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru. 2 (2008); str. 125-142.)

Rad čeških beseda obilježava se proslavom značajnih godišnjica u radu društava ili institucija, uz organizaciju prigodnih programa. Takvi događaji pridonose boljem upoznavanju stanovništva jer omogućuju razmjenu iskustava, poštuju tradiciju i običaje hrvatskog naroda i ostalih nacionalnih manjina Republike Hrvatske.

3.3. Osnivanje Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar

Češka beseda Daruvar, 1927. godine, osnovala je Češki dječji vrtić Ferde Mravenca „s ciljem očuvanja kulture, običaja i jezika pripadnika češke manjine“ (stranica Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar <https://www.vrtic-ferde-mravenca.hr/o-nama/>). „Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog osnovana je 1922. godine kao privatna škola. Godine 1925. škola je uvrštena u sistem državnog školstva. 13. veljače 1926. godine dobiva ime Jana Amosa Komenskog“ (stranica Češke osnovne škole Jana Amosa Komenskog <http://os-ceska-jakomenskog-daruvar.skole.hr/skola>). Nakon Daruvara, vrlo brzo se otvorila ista takva škola u Končanici, selu pored grada Daruvara. Do dan danas, to su jedine dvije češke škole osnovane u Republici Hrvatskoj. U Daruvaru se 1954. godine otvorila i Gimnazija te u njoj, zajedno s hrvatskim pukom, poseban odjel pohađaju učenici pripadnici češke nacionalne manjine. (Herout, V. Kulturno-prosvjetni rad Čeha na prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije. // Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru. 2 (2008); str. 125-142.)

4. PLAN I PROGRAM ČEŠKOG DJEČJEG VRTIĆA FERDE MRAVENCA DARUVAR

Češki vrtić u Daruvaru ima jednake propise i pravila kojih se drži kao i ostali vrtići u Republici Hrvatskoj. Što se tiče Češke Republike, ona ovom vrtiću pomaže sufinanciranjem namještaja, sprava na dječjem igralištu, didaktičkim igračkama te ostalim potrebnim sredstvima za rad s djecom. U provedenom razgovoru s ravnateljicom vrtića, Zdenkom Kutil, potvrđeno je da ostalih poveznica sa Češkom Republikom u vezi vođenja programa nema.

Prema podacima plana i programa češkog dječjeg vrtića u Daruvaru za 2024. godinu, navodi se kako vrtić broji 167 djece. Također, u vrtiću se nalazi sedam odgojnih skupina od kojih njih su četiri skupine za djecu jasličkog uzrasta, a ostale tri skupine su za djecu vrtićkog uzrasta. U samom početku otvaranja dječjeg češkog vrtića postojala je samo jedna skupina djece.

R. br	ODGOJNO-OBRAZOVNA SKUPINA	BROJ UPISANE DJECE	BROJ SKUPINA
1.	U 2. GOD. ŽIVOTA	14	1
2.	U 2. i 3. GODINI ŽIVOTA	18	1
3.	U 3. GODINI ŽIVOTA	20	1
4.	U 4. GODINI ŽIVOTA	24	1
5.	U 5. GODINI ŽIVOTA	28	1
6.	U 6. GODINI ŽIVOTA	30	1
7.	U 7. GODINI ŽIVOTA	33	1
	U K U P N O:	167	7

Slika 6: Upisan broj djece u Češki dječji vrtić Ferde Mravenca Daruvar

„Vizija vrtića:

Profesionalnim pristupom radu, ranom odgoju i obrazovanju djece predškolskog uzrasta, kao temelju odgojno-obrazovnog sustava, ostati trajni čuvari jezika, običaja i kulture svojih predaka, pripadnika češke nacionalne manjine. Učiti djecu da različitosti ne treba samo tolerirati, već ih uvažavati, jer one oplemenjuju sredinu u kojoj vrtić djeluje.“ (Kurikulum *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar* za pedagošku 2023./2024. godinu)

Kompetencije za rani i predškolski odgoj navedene su u Kurikulumu vrtića te su jednake kao i u Nacionalnom Kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje:

- „1. Komunikacija na materinskom jeziku (češki i hrvatski)
2. Komunikacija na stranim jezicima (engleski)
3. Matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodoslovlju
4. Digitalne kompetencije (upotreba računala, magic boxa, interaktivne ploče)
5. Učiti kako učiti
6. Socijalna i građanska kompetencija
7. Inicijativnost i poduzetnost
8. Kulturna svijest i izražavanje“ (Kurikulum *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar* za pedagošku 2023./2024. godinu)

Isto tako, *Češki dječji vrtić Ferde Mravenca Daruvar* ima propisane jednake vrijednosti kao i svi ostali vrtići u Republici Hrvatskoj, a one su: znanje, identitet, humanizam i tolerancija, odgovornost, autonomija i kreativnost. Češki vrtić u Daruvaru ima jednake propise i pravila kojih se drži kao i ostali vrtići u Republici Hrvatskoj. Kao što smo već naveli, Češka Republika ovom vrtiću pomaže sufinanciranjem modernih sprava, namještaja, didaktičkog materijala te ostalih sredstava za rad s djecom. Ostalih poveznica sa Češkom Republikom u vezi vođenja programa nema. Uz Češki zavod za iseljništvo, spomenuti dječji vrtić još financira sam Grad Daruvar i Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Cijeli plan i program vrtića osmišljen je tako da sve aktivnosti budu individualizirane, prilagođene uzrastu, sposobnostima i mogućnostima djece, te da se kontinuirano unapređuju kako bi zadovoljile dječje potrebe. Zadatak odgajatelja je stalno unaprjeđivati proces rada stvaranjem poticajnog okruženja različitim materijalima koji pozitivno utječu na sigurnost i razvoj svakog djeteta.

Velika pozornost posvećuje se projektima u kojima sudjeluju djeca i njihovi roditelji. Tim projektima se omogućuje roditeljima da budu aktivni sudionici u odgojno-obrazovnom procesu svoje djece. Kroz projekte i aktivnosti, roditelji također imaju priliku sudjelovati u svakodnevnim aktivnostima vrtića, čime se stvara zajednica koja podržava dječji razvoj. Uključivanjem roditelja u projekte, pomaže se u stvaranju jače veze između vrtića, obitelji i djece, te osigurava da roditelji imaju uvid u napredak i razvoj svog djeteta. Na ovaj način vrtić, uz to što je mjesto za obrazovanje i odgoj djece, postaje i zajednički prostor za cijele obitelji, potičući osjećaj pripadnosti i zajedništva.

Dokument o planu i programu *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar* navodi neke od obilježja sigurnog i poželjnog okruženja u vrtiću a to su:

„- okruženje u kojem se osjeća sigurnost, dobrodošlica, toplina, zadovoljstvo, susretljivost, razumijevanje, prijateljstvo i solidarnost,

- okruženje u kojem se poštuje djetetova ličnost,

- okruženje u kojem se dijete osjeća slobodnim iznijeti svoja mišljenja, stajališta, strahove, u kojem može zadovoljiti radoznalost i vršiti izbor aktivnosti, suigrača, vremena igre itd. u skladu sa svojim željama i potrebama,

- okruženje u kojem prevladavaju zajedništvo, suradnja, poštovanje drugoga, pridržavanje zajednički dogovorenih pravila ponašanja

- okruženje u kojem se poštuju i njeguju različitosti,

- okruženje u kojem se potiču svi aspekti komunikacije: slušanje drugoga, verbalno i neverbalno izražavanje u cilju unapređenja međuljudskih odnosa,

- okruženje u kojem se problemi rješavaju na konstruktivan način uz odsutnost tjelesnih kazni, agresivnosti i nasilja,

- okruženje u kojem postoji kvalitetan odnos između roditelja i djece, odgojitelja, te svih odraslih osoba u obitelji i dječjem vrtiću, kao i onih osoba koje ulaze u obitelj i imaju susrete s djecom u dječjem vrtiću“ (Godišnji plan i program rada *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar* u pedagoškoj godini 2023./2024.)

Komunikacija s djecom odvija se na češkom ili hrvatskom jeziku, ovisno o materinskom jeziku djeteta. Ovaj dvojezični pristup omogućuje djeci da njeguju svoj materinski jezik dok u

isto vrijeme uče komunicirati na drugom jeziku. Uz češki i hrvatski, djeca imaju mogućnosti učiti engleski jezik. Učenje više jezika od rane dobi ima više prednosti kao što su poboljšanje kognitivne sposobnosti i socijalne kompetencije. Kroz igre, pjesme i aktivnosti, djeca uče engleski jezik na zabavan i prirodan način što im olakšava usvajanje novog jezika i priprema ih za buduće obrazovanje u školi.

Češki dječji vrtić Ferde Mravenca ima posebne programe koji obogaćuju odgojno-obrazovni proces. Učenje engleskog jezika za predškolsku djecu organizirano je suradnjom s roditeljima i vanjskim suradnicima te odgojiteljem. Igraonicama poput sportske, glazbene, matematičke „Aloha“ ili plesne „Zumba“ omogućeno je oglašavanje na oglasnim pločama vrtića te se djeca mogu uključiti u neke od tih aktivnosti. Mjesto i vrijeme odvijanja tih aktivnosti provode organizatori događaja.

4.1. Mala Holubička

Jedan od programa koje provodi *Češki dječji vrtić Ferde Mravenca Daruvar* je *Mala Holubička*. To je dječja folklorna skupina koja promiče tradicionalne češke dječje igre i nacionalne folklorne plesove. Ovaj program je namijenjen djeci starijeg uzrasta, od 6 i 7 godina, te ih upoznaje s bogatom kulturnom baštinom Češke Republike. Kroz igru i ples djeca razvijaju osjećaj za ritam, koordinaciju, te uče o tradicijama i običajima svojih predaka. Programi poput *Male Holubičke* pomažu djeci da razviju osjećaj identiteta i pripadnosti te ponosa na svoje kulturno naslijeđe i poštivanje istoga.

Slika 7: *Mala Holubička* 2024.

Odgajatelji u češkom dječjem vrtiću se kontinuirano stručno usavršavaju kako bi bili kvalificirani za rad u suvremenim predškolskom izazovima. Redovito sudjeluju u edukacijama, uključujući simpozije o češkom jeziku, gdje od čeških predavača uče o pravilnom govoru i pisanju češkog jezika. Također se educiraju o utjecaju hrvatskog jezika na pripadnike češke nacionalne manjine u Hrvatskoj. Ovaj kontinuirani profesionalni razvoj omogućuje odgajateljima da usvoje najnovije pedagoške metode i pristupe kako bi sva djeca u vrtiću bila kvalitetno odgojena.

U jesen 2021. godine, odgajatelji vrtića sudjelovali su na seminaru u Češkoj Republici gdje su imali priliku posjetiti češke vrtiće i upoznati se s njihovom organizacijom i metodama rada. Ovom posjetom omogućeno je proširenje znanja o suvremenim pristupima u predškolskom obrazovanju i razmjene iskustva s kolegama iz Češke. Uz to su imali priliku proširiti svoje znanje povijesti i kulture Češke Republike, što im pomaže u boljem razumijevanju i podršci djeci češke nacionalne manjine u Hrvatskoj. Osim toga, takvi međunarodni seminari i edukacije doprinose samom profesionalnom razvoju odgajatelja. (Poticanje višejezičnosti u dječjem vrtiću s hrvatskim kao drugim ili stranim jezikom, Tess Katarina Maguire, Zagreb, rujan 2022.)

4.2. Glavna uloga Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar

Glavna uloga vrtića je pridonijeti djetetovom cjelokupnom razvoju, kvaliteti njegovog života te prepoznati njegove potrebe. Češki dječji vrtić te potrebe ispisuje u svom planu i programu kroz 5 etapa.

Prva etapa: Svako dijete je jednako važno

U ovom dijelu se navode osnovne djetetove potrebe kao što su: tjelesne - očuvanje djetetova života i zdravstvene skrbi, emocionalne i socijalne - osjećaj sigurnosti, ljubavi i podrške, razvijanje socijalnih vještina te pružanje različitog iskustva u razvoju kognitivnih vještina kroz spoznajni razvoj i poticanje uzajamne komunikacije.

Druga etapa: Tjelesne potrebe

Osnovne dječje potrebe kao i potrebe svakog ljudskog bića, ovdje su navedene, a to su: hrana, voda, zrak i kretanje. Ističe se važnost provođenja djetetovog boravka na otvorenom, razvoj motoričkih vještina i socijalnih kompetencija.

Treća etapa: Zadovoljavanje potreba za sigurnim i ugodnim okruženjem

Kroz iskrenu komunikaciju djeteta sa roditeljima i drugima oko sebe, dijete stječe sposobnost izražavanja svojih emocija i potreba te stvara pozitivnu sliku o sebi i zadovoljava vlastite interese.

Četvrta etapa: Spoznajni razvoj i razvoj sposobnosti

U ovoj etapi ističe se važnost raznolike i poticajne dječje okoline koja je prilagođena njihovim potrebama. Također, vrtić je zajednica u kojoj se kontinuirano uči pa djeca imaju prilike razviti svoja osjetila i individualni doživljaj svijeta kroz opažanje, slušanje, mirisanje, kušanje i dodirivanje. Kroz aktivnosti u vrtiću, djeca razvijaju sposobnost uočavanja problema, postavljanju pitanja i sudjelovanja u rješavanju problema.

Peta etapa: Komuniciranje i stvaralaštvo

Dijete ima potrebu izražavanja sa svojom okolinom te se u vrtiću ona razvija na relaciji dijete-dijete, dijete-odgojitelj-roditelj i dijete-okolina. Verbalno izražavanje je vještina koju djeca razvijaju kroz korištenje govora. Neverbalna komunikacija je također važna te ju djeca izražavaju putem tijela, mimike i gesti. U vrtiću se potiče stvaralaštvo i umjetnost na različite

načine kao što su: jezično, likovno, glazbeno, filmsko, scensko i plesno stvaralaštvo. (Godišnji plan i program rada *Čškog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar* u pedagoškoj godini 2023./2024.)

Slika 8: *Čški dječji vrtić Ferde Mravenca Daruvar*

5. ZAKLJUČAK

Prava i zakoni nacionalnih manjina omogućuju pripadnicima stranog državljanstva očuvanje njihove tradicije, kulture i jezika kroz udruženja i odgojno-obrazovne ustanove. U ovom završnom radom istaknuli smo, kroz Ustav Republike Hrvatske, osnovne zakone i načela pripadnika nacionalnih manjina te njihov postotak udjela u ukupnom broju stanovništva.

U drugom dijelu završnog rada saznali smo podatke o češkoj nacionalnoj manjini u Republici Hrvatskoj i njezinoj povijesti. Također, spomenuli smo dolazak Čeha u sam grad Daruvar i njegovu okolicu. Osnutkom *čeških besedi*, doprinosi se kulturnom i prosvjetnom napretku pripadnika češke nacionalne manjine, a ujedno *Češka beseda Daruvar* otvara dječji vrtić u gradu Daruvaru.

Posljednji dio završnog rada opisuje plan i program *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca* u Daruvaru. Istražujući plan i program češkog vrtića saznali smo da se komunikacija s djecom odvija na češkom ili hrvatskom jeziku te ovisi o djetetovom materinskom jeziku. Istaknuli smo viziju djelovanja vrtića i obilježja poželjnog okruženja za rast i razvoj djeteta. Saznali smo da *Češki dječji vrtić Ferde Mravenca* provodi posebni program, *Mala Holubička*, za učenje češkog tradicionalnog plesa.

Češka nacionalna manjina u Daruvaru aktivno djeluje u cilju očuvanja češke kulture, jezika i tradicije, a ujedno svojim aktivnostima i manifestacijama doprinosi obogaćenju grada kulturnim događajima i osvještava nove generacije o važnosti ostvarivanja međusobnog suživota ljudi različitih nacionalnih pripadnosti. Zahvaljujući Česima, u gradu Daruvaru možemo pronaći najstariju pivovaru, koja se nije selila od davne 1840. godine te proizvodi *Staročeško pivo*.

LITERATURA

Knjige i članci:

- Dugački, V. Histoiografija o Česima u Hrvatskoj. // Historijski zbornik. 62 (2009), 1 ; str. 233-250.
- Herout, V. Kulturno-prosvjetni rad Čeha na prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije. // Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru. 2 (2008) ; str. 125-142.
- Selinić, S. Češka i slovačka manjina u Hrvatskoj od kraja Drugoga svjetskog rata do sredine pedesetih godina dvadesetog stoljeća. // Historijski zbornik. 63 (2010), 2 ; str. 521-537
- Tatalović Siniša, Nacionalne manjine i hrvatska demokracija, Politička misao, Vol. XLIII, (2006.), br. 2, str. 165
- Vaculik, J. Emigracija Čeha u Hrvatsku i njihova poslijeratna reemigracija. // Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru. 2 (2008) ; str. 117-124.

Mrežne stranice:

- Godišnji plan i program rada *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar* u pedagoškoj godini 2023./2024. (<https://www.vrtic-ferde-mravenca.hr/site/wp-content/uploads/2024/03/GOD-PLAN-I-PROGRAM-2023.-2024.pdf>)
- Izvješće o provedbi Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje od 2011.-2013. godine, za 2011. godinu (NN 2024) (https://adsdatabase.ohchr.org/IssueLibrary/CROATIA_Izvjesce%20Akcijski%20Plan%202011.pdf))
- Kurikulum *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar* za pedagošku 2023./2024. godinu(<https://www.vrtic-ferde-mravenca.hr/site/wpcontent/uploads/2023/12/KURIKULUM-CESKOG-DJECJEG-VRTICA.pdf>)
- Pemper Kristina, Prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, diplomski rad 2017.(<https://repozitorij.velegsnikolatesla.hr/islandora/object/velegs%3A445/datastream/PDF/view>)
- Savez Čeha RH (<https://www.visitdaruvar.hr/savez-ceha-rh.aspx>)
- Slika 1: Postotak nacionalnih manjina u RH 2001. (https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2001/Popis/Graphs/narbars_frame.html)
- Slika 2: Podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima (s danom 31.12.2011.) (https://adsdatabase.ohchr.org/IssueLibrary/CROATIA_Izvjesce%20Akcijski%20Plan%202011.pdf)
- Slika 3: Broj predstavnika nacionalnih manjina po nacionalnim manjinama (<https://pravanacionalnihmanjina.hr/Info/Projekt>)
- Slika 4: Gradovi Čeh, Leh i Meh 1905. (<https://croaciaonline.wordpress.com/2019/08/28/leyenda-croata-ceh-leh-meh-y-vilina/>)

- Slika 5: Čeh, Leh i Meh (<https://croaciaonline.wordpress.com/2019/08/28/leyenda-croata-ceh-leh-meh-y-vilina/>)
- Slika 6: Upisan broj djece u *Češki dječji vrtić Ferde Mravenca Daruvar* (<https://www.vrtic-ferde-mravenca.hr/site/wp-content/uploads/2022/02/Obrazlozenje-fin-plana-2022g.pdf>)
- Slika 7: *Mala Holubička 2024.* (<https://www.vrtic-ferde-mravenca.hr/galerija/#prettyPhoto/120/>)
- Slika 8: *Češki dječji vrtić Ferde Mravenca Daruvar* (<https://hrvatskekarta.com/djecji-vrtic/bjelovarsko-bilogorska/ceski-djecji-vrtic-ferde-mravenca/>)
- stranica *Češke osnovne škole Jana Amosa Komenskog* (<http://os-ceska-jakomenskog-daruvar.skole.hr/skola>)
- stranica *Češkog dječjeg vrtića Ferde Mravenca Daruvar* (<https://www.vrtic-ferde-mravenca.hr/o-nama/>)
- Tess Katarina Maguire, Poticanje višejezičnosti u dječjem vrtiću s hrvatskim kao drugim ili stranim jezikom, završni rad 2022. (<https://repositorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A3751/datastream/PDF/view>)
- Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (NN 2024)(<https://pravamanjina.gov.hr/nacionalne-manjine/nacionalne-manjine-u-republici-hrvatskoj/cesi/376>)
- Ustav RH 1990 (NN 2024) (<https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>)
- UZPNM NN 2010 (NN 2024, ČL. 31)(<https://www.zakon.hr/z/295/Ustavni-zakon-o-pravima-nacionalnih-manjina>)
- Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina («Narodne novine», br. 51/00. (NN 2008(NN 2024, čl. 15) (<https://www.zakon.hr/z/318/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-na-jeziku-i-pismu-nacionalnih-manjina>)
- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi“ («Narodne novine», br. 10/97. i 107/07.)(<https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju>)
- Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj NN 51/2000, čl. 1 (<https://www.zakon.hr/z/1851/Zakon-o-uporabi-jezika-i-pisma-nacionalnih-manjina-u-Republici-Hrvatskoj>)

KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA

Moje ime je Nikolina Žavcar. Rođena sam u Virovitici 30.06.2002. godine. Stanujem u Daruvaru. Svoje školovanje sam započela 2009. godine kada sam upisala Osnovnu školu Vladimira Nazora u Daruvaru. U istom gradu pohađala sam Opću gimnaziju koju sam upisala 2017. te sam ju završila 2021. godine. Iste godine upisala sam Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek u Čakovcu, smjer Rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Stručno pedagošku praksu za vrijeme studija obavljala sam u Dječjem vrtiću Vladimir Nazor Daruvar.

Za sebe bih rekla da sam pouzdana kolegica, vrlo pozitivna i suosjećajna osoba. Moja otvorenost za komunikaciju i vedrina u radu omogućuje mi spremnost na suradnju s ostalim odgojiteljima i cjelokupnim kolektivom radnog mjesta.

IZJAVA O IZVORNOSTI ZAVRŠNOG RADA

Ja, Nikolina Žavcar, izjavljujem da sam ovaj završni rad, na temu *Manjinski vrtići u Hrvatskoj na primjeru Češkog dječjeg vrtića u Daruvaru*, izradila samostalno uz vlastito znanje, te uz pomoć stručne literature koja je navedena u njemu.

Nicolina Žavcar